

Liegen

SUZANNE GROTENHUIS / HETPALEIS & DE NWE TIJD

Ballonnetjes oplaten

Pieter T'Jonck
Gezien op 15 november 2024
hetpaleis, Antwerpen

Geen kind dat nooit te horen kreeg, van ouders of leraars, dat je niet mag liegen. Geen kind ook dat niet merkte dat diezelfde ouders en leraars wel konden liegen als de beste. Geen kind tenslotte dat niet al heel snel doorheeft dat een leugen soms te verkiezen is boven de waarheid. Liegen is dubbelzinnig. Het mag niet, maar het moet soms. Over de voor- en nadelen ervan laat Suzanne Grotenhuis in 'Liegen, een productie van hetpaleis en de NWE Tijd heel wat ballonnetjes op. Ze worden niet allemaal doorprikt.

17 NOVEMBER 2024

Twee natriumlampen die laag boven het podium hangen maken meteen duidelijk dat de twee kinderen die haastig het podium oplopen laat 's avonds ergens in een afgelegen buurt beland zijn. Die kinderen, dat zijn Eva Rys en Zakaria Ridouani. Het zijn weliswaar late twintigers, maar ze gedragen zich overtuigend als kinderen. Ze botsen op de jazzband van Erik Bogaerts (sax), Ruben De Maesschalck (elektrische bas) en Engel Peet (drums en zang) die daar al een tijd concerteren. Op topniveau zelfs. De kinderen houden even halt, en Eva gooit wat verlegen een muntje in de open gitaarkist van de bassist. Meteen verdwijnen ze weer langs rechts om enkele tellen later weer links op te duiken. Ze zijn verloren gelopen! 'We zijn kwijt!'

Eva bekijkt nog eens het briefje dat haar moeder meegaf toen ze hen op pad stuurde om koeken te halen bij de bakker. Ze raakt er niet wijs uit, maar haar vriendje Zakaria mag toch niet meelezen. Die slaat daarop helemaal in paniek. Wat als ze niet meer thuis geraken? Als ze op straat moeten slapen? Als ze honger krijgen? Eva lijkt er niet om te malen. Ze stopt hem de koek toe en informeert ons, kijkers, ondertussen over de situatie. Doorgaans mag ze niet alleen het huis uit, maar haar moeder heeft een 'knisperdag', een dag waarop het knispert in haar hoofd. Het zit haar dan allemaal tot daar – ze houdt haar handen boven haar wenkbrauwen. Eva ratelt er maar over door. Je begrijpt al

snel dat het niet goed gaat met haar moeder . Een burn-out misschien? Ze ligt zeker hele dagen in bed. Toch is Eva blij! Het gaat allemaal prima! Beweert ze. Ze informeert hoe dat zit met het publiek. Ook zo blij?

Dat is maar één van de leugens die Eva zichzelf, haar vriendje en het publiek op de mouw speldt. Misschien is ze wel gewoon weggelopen, om aan de toestand thuis te ontsnappen? Ze liegt zeker dat ze zwart ziet over dat briefje: ze is gewoon nog niet leesvaardig genoeg om het te ontcijferen. Voor Zakaria, op wie ze stiekem verliefd is, dat door heeft stopt ze het briefje weg. Ze maakt Zakaria daarop wijs dat een enorme vogel dat briefje uit haar handen gegrist heeft. Nog meer paniek bij Zakaria. Bij elke leugen stijgt er wel ergens op het podium een wit ballonnetje op.

Voor zesjarigen is ‘Liegen’ zo wellicht een feest van herkenning en misschien ook opluchting: liegen is niet altijd verkeerd

Op dat moment zwelt het witte zeil dat achter de spelers en de muzikanten lag plots op tot een soort sprookjeskasteel van wit plastic. Kato Van Ermen, vermomd als een poesjenel met een wit gezicht en een puntmuts, duikt tussen de dikke tongen die er overal uit opsteken. Ze brengt een bos witte ballonnen mee: allemaal leugens die van pas kunnen komen. Ze stelt zichzelf voor als Liegen. En liegen kan ze, als de beste. Zakaria moet er echter niets van hebben. ‘Je mag toch niet liegen’ bezweert hij Eva keer op keer. Telkens krimpt Liegen in elkaar en lijkt het kasteel even uit elkaar te knallen. Tot Liegen er schoon genoeg van heeft, de zaal inloopt en verdwijnt. Meteen verliezen de twee kinderen hun vermogen om te liegen.

Het gevolg is niet moeilijk te raden: plots doet Eva vele bekentenissen die ze nooit had willen doen. Ze flapt er zomaar uit dat ze verliefd is op Zakaria, maar zijn schoenen afgrijselijk vindt. Wie niet kan liegen brengt zichzelf vaak niet weinig in verlegenheid. Liegen is sociale smeerolie, zo blijkt. Liegen, het personage van Van Ermen, moet dus wel terugkeren. Wat er dan gebeurt moet je zelf gaan zien, maar toch dit: de wereld van de twee kinderen plots veel mooier en avontuurlijker dan eerst. Hun verbeelding voert hun – ook letterlijk – tot grote hoogtes. Tot ze weer landen in de werkelijkheid. Ooit moeten ze immers, uiteraard, de weg huiswaarts weer vinden. Als de volleerde liegebeesten die ze nu zijn verzinnen ze alvast redenen waarom ze zo lang wegbleven. Als Eva het briefje dan toch maar aan Zakaria geeft (want hij kan wel lezen) is het verhaal rond.

Eva Rys en Zakaria Ridouani geven in ‘Liegen’ levendig gestalte aan twee kinderen die net schoolrijp zijn. Ze overdrijven niet weinig, maar dat strookt mooi met de manier waarop kinderen zich gedragen als ze leugens verzinnen / hun verbeelding de vrije loop laten. Vooral Rys krijgt daarbij het publiek vaak op de hand als ze het rechtstreeks, met wijd open ogen, uitdaagt om haar te betrappen op leugens. Hilarisch is hoe ze de jazzband inschakelt om met luide cimbalen haar verzinsels uit te vergroten. Ridouani is dan weer op zijn best als hij zijn opwinding of ergernis vorm geeft door vliegensvlugge hiphop dansjes.Voor zesjarigen is ‘Liegen’ zo wellicht een feest van herkenning en misschien ook opluchting: liegen is niet altijd verkeerd, er zijn veel vormen van liegen. Ze krijgen er een paar mooie *coups de théâtre* bovenop dankzij de uitgekiende scenografie van Sander Salden.

Als volwassene bleef ik wel wat op mijn honger: Grotenhuis vertelt niets dat we niet weten: we liegen ons door het leven, omdat het anders (sociaal) niet te harden zou zijn. Waar dat op zijn grenzen stoot geeft ze echter niet aan. Dat liegen ook nare intenties en gevolgen kan hebben: ze glijdt er zachtjes overheen. Over het feit dat aperte, onbeschaamde leugens vandaag politiek spektakel opleveren valt zelfs geen woord. Zesjarigen beseffen zeker dat hun ouders vaak liegen, maar zouden ze ook doorhebben dat de waarheid pas echt geweld aangedaan wordt op het scherm? Daarover had Grotenhuis misschien ook een ballonnetje kunnen oplaten?